

พะยูน

ชื่อพันธุ์ไม้ : พะยูน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dalbergia cochinchinensis* Pierre

วงศ์ : FABACEAE

ชื่อสามัญ : Siamese Rosewood

ชื่ออื่น : ขะยูน, แดงจีน, ประดู่ตม, ประดู่น้ำ,

พะยูนโหม, ประดู่ลาย, ประดู่แสน

การกระจายพันธุ์ : พบในเขตเอเชียร้อน ภูมิภาคอินโดจีน ไทย กัมพูชา เวียดนาม และลาว พบตามป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง

สรรพคุณ/การใช้ประโยชน์

เนื้อไม้สีแดงอมม่วง เนื้อละเอียดสวยงาม แข็งแรงทนทาน ราคาสูงนิยมนำมาทำเครื่องเรือน เครื่องใช้ งานแกะสลัก เครื่องดนตรี เช่น ซอ ขลุ่ย โทณ รำมะนา ลูกกระพรวน หรือทำเป็นวัตถุมงคลและของแต่บ้าน สามารถใช้เลื่อยครั้งได้ดี

เปลือกต้นหรือแก่นพะยูน : นำมาผสมกับแก่นสนสามใบ แก่นขี้เหล็ก และแก่นเสมสาร ใช้ตำกับน้ำดื่มเป็นยา แก้มะเร็ง

ราก : เป็นยารักษาอาการไข้พิษเขื่องซึม

เปลือก : ต้มเอาแต่น้ำเป็นยาอมรักษาโรคปากเปื่อย ปากแตกแหว่ง

ยางสด : เป็นยาทาปาก รักษาโรคปากเปื่อย ทาแก้เท้าเปื่อย

ลักษณะทั่วไป

ต้น : ไม้ต้นผลัดใบ ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูงประมาณ 10 – 25 ม. ลำต้นเปลาตรง เรือนยอดรูปทรงกลมหรือรูปไข่ เปลือกต้นสีเทาเรียบ และลอกเป็นแผ่นบางๆ เปลือกด้านใน สีน้ำตาลแกมสีเหลือง เนื้อไม้สีแดงอมม่วง เนื้อละเอียดมีลวดลายสวยงาม

ใบ : ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงสลับ ช่อใบยาว 10-20 ซม. มีใบย่อย 7-9 ใบ ปลายสุดเป็นใบเดี่ยว แผ่นใบย่อยรูปไข่แกมรูปขอบขนาน ยาว 4-7 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางผิวเกลี้ยง ยาง ด้านบนสีเข้มด้านล่างสีอ่อน เส้นแขนงใบมี 6-8 คู่

ดอก : ดอกช่อแบบช่อแยกแขนง ออกตามซอกใบ และปลายกิ่ง ยาว 10-20 ซม. ดอกย่อยมีก้านเรียงสลับบนแกนกลาง มีใบประดับที่ซอดอก ก้านดอกค่อนข้างสั้น กลีบเลี้ยง ยึดเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ปลายแยกเป็น 5 กลีบ กลีบดอกลักษณะเป็นรูปดอกทิวี่สีขาวนวล กลีบหอมอ่อนๆ ดอกบานเต็มที่กว้าง 5-8 มม. กลีบดอกรูปขอบขนานปลายมน มี 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 10 อัน เชื่อมติดกัน รังไข่เกลี้ยง ยางก้านมีขนปกคลุม

ผล : ฝักแห้งรูปขอบขนาน ฝักแบนและขอบบาง ยาว 4-6 ซม. ผิวเกลี้ยง ตรงกลางมีกระเปาะหุ้ม เมล็ด ฝักอ่อนสีเขียว ฝักแก่สีน้ำตาลแดง จะร่วงหล่นโดยที่เมล็ดยังอยู่ในฝักไม่แตกออก

เมล็ด : เมล็ดรูปไต สีน้ำตาลเข้ม มี 1-4

เมล็ดต่อฝัก ขนาด 0.4-0.7 ซม. ผิวค่อนข้างมัน

ขยายพันธุ์ : ขยายพันธุ์โดยเพาะเมล็ด หรือตอนกิ่ง

